

Til Justitsministeriet

Sendt elektronisk til forvaltningsretskontoret (forvaltningsretskontoret@jm.dk) og specialkonsulent Anna Seneberg Winkel (anw@jm.dk)

12. april 2022

Høringsvar vedrørende udkast til forslag til lov om delvis undtagelse af den uafhængige task force vedrørende Scandinavian Star fra reglerne i lov om offentlighed i forvaltningen m.v.

Danske Medier har med tak modtaget Justitsministeriets høringsbrev af 15. marts 2022 med opfordring til at fremkomme med bemærkninger til lovforslaget om delvis undtagelse af den uafhængige task force om reder-, ejer- og forsikringsforholdene vedrørende Scandinavian Star fra reglerne i lov om offentlighed i forvaltningen m.v.

Generelle bemærkninger til lovforslaget og undtagelsen fra aktindsigt

Medierne varetager rollen som offentlighedens vagthund, der kigger forvaltningen og lovgivningsmagten efter i sømmene, og formidler oplysninger om væsentlige samfundsanliggender til den brede offentlighed. Til dette formål er reglerne om aktindsigt i forvaltningens arbejde af afgørende betydning, og formålet med disse regler kan med Ytringsfrihedskommissionens ord beskrives således: *"Populært sagt er målet altså, at offentligheden – ofte ved massemediernes mellemkomst – skal kunne se magthaverne over skulderen, når de forvalter det mandat, de har fået via demokratiske processer. Dette gør sig så meget desto mere gældende i sagen om Scandinavian Star, der i høj grad nyder offentlighedens bevågenhed.*

Lovforslaget har særlig relevans for medierne som formidlere af information til offentligheden, idet der vil etableres lovhjemmel til, at de oplysninger, der indgår i task forcens arbejde, ikke er omfattet af offentlighedslovens regler om aktindsigt og dermed, at anmodninger om aktindsigt uden videre vil kunne afslås.

Dette er problematisk af flere grunde. For det første vil medierne og den brede offentlighed være udelukket fra at få indsigt i den indholdsmæssige del af task forcens arbejde, så længe undersøgelsen pågår, hvilket går imod det klare udgangspunkt om åbenhed og indsigt i offentlige myndigheders arbejde, som reglerne om aktindsigt har til formål at varetage.

Samtidigt indeholder de gældende regler i offentlighedsloven i forvejen en række begrænsninger i retten til aktindsigt, der bl.a. indebærer at oplysninger om enkeltpersoners private forhold kan undtages fra retten til aktindsigt, ligesom hensynet til rigets udenrigspolitiske interesser og forholdet til andre stater efter de gældende regler kan begrænse retten til aktindsigt. Disse hensyn kan således allerede tilgodeses med de gældende undtagelser i retten til aktindsigt efter offentlighedsloven.

I forlængelse heraf bemærkes, at Ytringsfrihedskommissionen i sin betænkning netop anbefaler at give hensynet til informationsfriheden større vægt i mødet med andre hensyn, så der hermed kan opnås en bedre balance (se 'Ytringsfrihedens rammer og vilkår i Danmark', del 2, side 734).

På denne baggrund er det Danske Mediers vurdering, at en yderligere indskrænkning i retten til aktindsigt både vil være unødvendig og gå imod offentlighedens generelle interesse i at få indsigt i task forcens arbejde.

Undtagelse fra notat- og journaliseringspligten

Med lovforslaget vil task forcen blive fritaget fra notat- og journaliseringspligten, som ellers påhviler offentlige myndigheder. Til forskel fra en begrænsning i retten til aktindsigt, mens undersøgelsen pågår, vil en manglende notat- og journaliseringspligt også i fremtiden begrænse indsigten i task forcens arbejde. Omvendt fører notat- journaliseringspligten til, at væsentlige sagsskridt i task forcens arbejde dokumenteres, hvilket generelt også letter behandlingen af aktindsigtsanmodninger.

Forslaget om at undtage task forcen fra notat- og journaliseringspligten får hermed som konsekvens, at offentligheden afskæres fra senere at kunne få indsigt i væsentlige oplysninger og sagsskridt, ligesom senere anmodninger om aktindsigt vil blive vanskeligere at behandle. Danske Medier er kritisk over for denne konsekvens af lovforslaget.

Undtagelser af oplysninger til brug for eventuel senere politimæssig efterforskning

Efter offentlighedslovens gældende regler er det muligt at undtage sager indenfor strafferetsplejen. Såfremt der på baggrund af task forcens arbejde viser sig behov for at indlede en straffesag, vil denne sag altså kunne undtages helt fra retten til aktindsigt.

At en del af det materiale, som task forcen indsamler, vil kunne have relevans i en eventuel senere politimæssig efterforskning, er for usikkert i sig selv til at kunne begrunde en afvigelse fra offentlighedslovens klare udgangspunkt om aktindsigt. Derfor må lovens udgangspunkt om retten til aktindsigt opretholdes, indtil en eventuel straffesag nødvendiggør, at der må undtages som led i efterforskningen.

Samlet set finder Danske Medier, at det vil være stærkt problematisk at undtage materiale, der indgår i task forcens undersøgelse og i task forcens arbejde fra retten til aktindsigt efter offentlighedsloven. De gældende regler om aktindsigt indeholder allerede en række undtagelser, der kan varetage de behov, som task forcen efterspørger, og samtidig tilsiger hensynet til mediernes og offentlighedens nuværende og fremtidige interesse i sagen, at udgangspunktet om ret til aktindsigt sammen med notat- og journaliseringspligten også gør sig gældende for task forcens arbejde.

Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på rgm@danskemedier.dk eller telefon 92 15 10 29.

Med venlig hilsen

Danske Medier

Rasmus G. Madsen

Juridisk konsulent